

BESZÁMOLÓ A BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM KÖZPONTI KÖNYVTÁRÁNAK 1970. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Héberger Károly

Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára

Munkaterv

Könyvtárunk 1970-ben a személyi ellátottság nehézségei miatt csak jelentős erőfeszítések árán teljesítette előírt és vállalt feladatait. Két munkatársunk halála, tíz munkatársunk több hetes, illetve hónapos kórházi kezelése, a gyermekes anyák gyakori hiányzása, a munkaerő-fluktuáció miatti munkaidő-kiesés nehezítette a folyamatos tevékenységet.

A munkaterv teljesítése egyes esetekben könyvtárunkon kívüli okok miatt nem sikerülhetett. Így pl. elkészültek a könyvtár raktár-bővítésének műszaki rajzai, a szükséges költségfedezet hiánya miatt azonban az építkezés nem indulhatott meg; egyes kiadványaink a nyomdai kapacitás elégtelensége miatt nem jelenhettek meg határidőre stb.

A könyvtár legfontosabb feladatait és jellemző mutatószámait mégis sikerült teljesíteni.

Kérdések

A munkaerő-vándorlás az előző évihez képest - sajnos - nem csökkent. A más munkahelyekre távozó munkatársaink többszáz forintos munkabéremelés mellett, kedvezőbb munkafeltételekben /um. szabad szombat, egyműszakos beosztás, kisebb mértékű kölcsönzési forgalom stb./ is részesültek. Hátrányosan érinti az egyetemi könyvtárak dolgozóit, hogy az egyetemi bérrendezés rájuk nem vonatkozott. Ez a hasonló, vagy azonos munkakörökben kiélezte az egyébként is meglévő bérfeszültséget.

1970-ben 14 munkatársunkról készítettünk új, illetve kiegészítő minősítést, s azt az érdekeltekkel ismertettük. Törekedtünk arra, hogy a minősítések a dolgozók pozitív és negatív tulajdonságait jól tükrözzék, s ösztönzők legyenek további fejlődésükre. Ezt a célkitűzést nagyrészt sikerült is megvalósítani.

A könyvtár vezetése fokozott mértékben kívánt a törzsgárda tagok

véleményére építeni. Az igazgató 16 törzsgárda tag közül 13-mal részletes megbeszélést folytatott, előre megadott szempontok alapján. Ezek a megbeszélések, bár hasznosak voltak, a kívánt eredményt nem hozták meg, a legtöbben ugyanis csak nagyon szűk problémakörrel nyilatkoztak és a véleményekben meglehetősen sok volt a szubjektivitás, esetenként a kicsinyesség is.

Kiadványok

1970-ben alábbi kiadványaink jelentek meg:

1. Felsőoktatási Szakirodalmi Tájékoztató. A./ sorozat. Műszaki és természettudományok. Bp. Tankönyvkiadó. 7.évf. 1970. 1.sz. Szerk. Végh Ferenc.
2. Műszaki Egyetemi Könyvtáros. /Közread. a/ Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára, Bp. 7.évf. 1970. 1-2.sz. Szerk. Frey Tamásné.
3. HODINKA László - KÁROLYI Zsigmond - VÉGH Ferenc: A Budapesti Műszaki Egyetem történetének bibliográfiája. 1-2. /Bp./ [1970]. 678 p. /Műszaki tudománytörténeti kiadványok 20.sz./
4. PÜSÖK Gyuláné - ROHLA Mártonné: Társadalmi-gazdasági tudományok irodalomkutatása. Bp. Tankönyvkiadó, 1970. 484 p. /Egyetemi segédkönyv./ /A szakirodalom-kutatás segédkönyvei. 4. Társadalmi-gazdasági tudományok./
5. Európai műszaki egyetemek és főiskolák szakosítási rendje. 3. Belgium, Hollandia, Luxemburg. Szerk. Verbóczy Gyuláné. Bp. 1969. [1970.] 317 p.
6. A magyar műszaki egyetemeken elfogadott doktori disszertációk jegyzéke. 1966-1967. Szerk. Lécesné Mesterházi-Nagy Márta. Bp. /Műszaki K./ 1969. [1970.] 330 p.
7. A Budapesti Műszaki Egyetem könyvtári hálózata külföldi folyóiratainak lelőhelyjegyzéke. 1967-1968-1969. /Összeáll. Halmy Gyuláné és Szongoth Jánosné./ Bp. 1969. [1970.] 141 p.
8. A Budapesti Műszaki Egyetem hálózati könyvtárainak jegyzéke. Összeáll. Adorján Károlyné, Mórítz Györgyné stb. Bp. 1970. 56 p.
9. DERSI Gyuláné: Kémiai utmutató. 2. Kiegészítés /1967-1976./ Bp. Tankönyvkiadó, 1970. 37 p. /Egyetemi jegyzet./ /Budapesti Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki Kar./

Az 1970-ben megjelent kiadványok jelentős tájékoztatói vagy technikai segédeszközök. Így pl. egyetemünk történetének bibliográfiája a közel egy évtizedes gyűjtés eredményeként, hozzájárult a felszabadulás óta eltelt 25 év áttekintéséhez és értékeléséhez, a Gépészmérnöki, a Vegyészmérnöki és az Építészmérnöki Kar közelgő 100 éves jubileumának előkészítéséhez, továbbá a tudománytörténeti feladatok és tevékenység megalapozásához.

Állománygyarapítás

Könyvállományunk 1970-ben 10 447 kötetel gyarapodott, amelyből vétel 7373, ajándék 1570 és csere 1504 kötet. A szakok szerinti gyarapodást az 1. táblázat szemlélteti:

1. táblázat

A könyvállomány gyarapodása szakok szerint

S z a k	1970. évi	
	tényszám /kötet/	%
Ideológia	623	5,9
Általános művek	345	3,3
Filozófia, társadalomtudományok, földrajz	838	8,06
Matematika, fizika, csillagászat, geodézia	1 931	18,4
Kémia, kémiai technológia	934	8,8
Geológia, geofizika, biológia, meteorológia, orvostudomány	157	1,5
Gépészet, anyagvizsgálat, közleke- dés	1 024	9,7
Elektrotechnika	1 471	14,12
Kohászat, bányászat	165	1,7
Haditechnika	2	0,02
Általános mérnöki tudományok, építőipar	979	9,6
Különböző iparágak	474	4,6
Művészet, fényképezés, sport	240	2,3
Szépirodalom	930	8,8
Építészet	334	3,2
Összesen	10 447 db	100,0 %
Össz-állomány	275 083 db	

2. táblázat

A különgyűjtemények gyarapodása

Dokumentumfajta	Darab
Szabvány, szabadalom	3 043
Aprónyomtatvány	632
Kép, térkép	95
Egyetemi jegyzet	1 384
Kézirat	86
Összesen	5 240
Össz-állomány	67 911

3. táblázat

A folyóirat-állomány gyarapodása

Kurrens folyóiratok	Folyóirat-féleség
Nem devizaigényes	709
Devizaigényes	1 118
Összesen	1 827
Össz-állomány	72 344 kötet

Az állomány gyarapodását értékelve a következőket állapíthatjuk meg: a könyvállomány kötetszáma csökkent a múlt évihez képest, noha nagyobb összeget fordítottunk a beszerzésre.

A különgyűjtemény darabszáma összességében emelkedett, e dokumentumfajtnál is csökkent a vételből eredő darabszám, ezt azonban kompenzálta az ajándék és csere múlt évihez képest magasabb darabszáma. A folyóiratok száma kismértékben növekedett, s így a folyóiratbázis enyhén szélesült.

Könyvtárunk az elmúlt évben 11 034 kötet könyvet selejtezett.

Az olvasó- és kölcsönzési forgalom alakulása

Az olvasók száma
282 034, a használt
könyvtári egységek száma
pedig 302 945 volt, a
mult évinél valamivel ma-
gasabb.

Beiratkozottak száma: 1969-ben 10 625 fő
1970-ben 11 157 "

Örvendetes, hogy az újonnan megnyílt Villamoskari Olvasóterem gyorsan kialakította olvasótáborát. Az év folyamán 10 042 volt a helyben olvasók száma, akik 12 846 kötetet használtak. Intenzív volt a könyvtárhasználat a kollégiumi könyvtárakban, a szaktájékoztatók helyiségeiben, a folyóirat- és a tanári olvasóteremben.

A Központi Könyvtárban a forgalmazott könyvtári egységek szakok szerinti megoszlását a 4. táblázat szemlélteti /a többi helyen nem vezetünk szakstatisztikát/.

4. táblázat

A Központi Könyvtár olvasóforgalmi adatainak szak szerinti megoszlása

/kölcsönzés, olvasóterem, folyóirat-olvasó, Tájékoztató Osztály/

Szakjelzet	Szak	Kötet
0	Általános művek	4 103
1/2	Filozófia, vallás	4 191
3K	Marxizmus-leninizmus	6 644
3	Társadalomtudomány	6 078
4	Nyelvtudomány	7 690
51/52	Matematika, geodézia	15 415
53	Fizika	14 610
54+56	Kémia és kémiai technológia	47 726
55/59	Geológia, biológia	3 615
61	Orvostudomány	1 343
621+629.1	Gépészet, járművek	39 175
621.3	Elektrotechnika	25 124
622+669	Bányászat, kohászat	2 924
624/628	Mérnöki építészet	15 388
63	Mezőgazdaság	1 734
65	Üzemgazdaságtan	3 991
67/68	Iparok	3 499
69	Építőipar	7 157
7	Művészet	8 386
71/72	Területrendezés, építészet	16 282
8	Irodalomtudomány, szépirodalom	9 781
9	Pöldrajz, történelem	2 249
Összesen		247 105

Hálózati és módszertani
tevékenység

A múlt évben is folytattuk az egyetem tanszékein tanácsadó tevékenységünket. Összesen 108 alkalommal látogatták meg munkatársaink a tanszéki könyvtárakat, s ez gyakorlatilag a tanszékek évente egyszeri látogatását jelenti.

Fontos feladat volt a tanszéki könyvtárak állományrevíziójának előkészítése. Az egységes eljárás érdekében, módszertani lapunkban, részletekbe menően ismertettük a teendőket. A hálózati könyvtárosok részére a IV. negyedév kezdetén tartottunk értekezletet, amelyen tanszékenként elemeztük a gyarapítási keret felhasználását, s válaszoltunk a könyvtárosok sokrétű kérdéseire.

Könyvtárunkban normavizsgálatokat végeztünk, az egyes munkafolyamatok elemekre bontását jegyzékekbe foglaltuk. E tevékenység szükséges gépesítési törekvéseink megvalósításához.

Irodalomkutatói és tájékoztatói
tevékenység

A szakirodalmi forrásismereti oktatást - a korábbi évek gyakorlatának megfelelően - az V. éves gépész- és villamos-

mérnök-hallgatók, továbbá a III. és V. éves közlekedésmérnök-hallgatók részére az év első negyedében, míg a III. éves vegyészmérnök-hallgatók és az V. éves mérnök-tanárképzős hallgatók számára az év utolsó negyedében tartottuk. A tárgy felvétele a vegyész, a közlekedésmérnök és a mérnök-tanárképzős hallgatók részére kötelező, míg a gépész- és villamosmérnök-hallgatók esetében - a nagy létszámra és a helyiséghiányra való tekintettel - csak a fakultatív oktatási forma oldható meg.

Ez évben került sor első ízben arra, hogy a szakirodalmi forrásismereti oktatást a IV. éves építészmérnök-hallgatókra is kiterjesszük. A kísérleti oktatás tapasztalatai jók; a hallgatók személyes érdekeltsége adott, mivel az oktatás konkrét tanulmányi feladatokhoz kapcsolódik.

A szakirodalmi forrásismereti oktatás kiscsoportos formában történik; így mód van arra is, hogy a szaktájékoztatók a hallgatókkal egyénileg foglalkozzanak, hozzásegítsék őket az önálló irodalomkutató munkájuk sikerélményéhez. Mindemellett, az előadásra és gyakorlatra biztosított nagyon rövid idő /9-10 óra/ szükségessé tette, hogy az oktatás módszereit úgy módosítsuk, hogy a rendelkezésre álló rövid idő alatt a legjobb eredményt biztosítsa. Ennek érdekében az elméleti, vezető előadásokhoz a szaktájékoztatók szemléltető anyagokat dolgoztak ki. Rendszeres vetítés kíséri a kémia és az építészeti előadásait. Az oktatásban résztvevő hallgatók száma 507 volt.

A szaktájékoztatók 20 bibliográfiai összeállítást készítettek 831 tétellel és 10 adatszolgáltatást nyújtottak. A szóbeli tájékoztatói alkalmak száma 7421 volt.

Reprográfiai szolgáltatások

Az év folyamán a könyvtárhasználók reprográfiai igénye megnőtt. Az 1969. évi 3567 helyett 5159 megrendelő kérését teljesítettük. A xerox-másolatok száma 194 876-ról 363 840-re emelkedett. Az igények ilyen gyors felfutásával nem tudunk lépést tartani, s ez a várakozási idő növekedésével jár. Feltétlenül szükség lenne új automata xerox-berendezés beszerzésére.

Összefoglalás

A Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára ellátta szakirodalommal több mint 11 000 olvasóját. Gondozta a hálózatába tartozó 100-nál több könyvtárat. A szakirodalom-kutatási oktatásban 500 mérnökhallgató vett részt. Az egyetemi oktatószemélyzet részére a szóbeli tájékoztatás mellett bibliográfiákat és adat-összeállításokat készített. A múlt évhez képest jelentősen növelte reprográfiai szolgáltatásait.

§§§§§

HEBERGER, K.: Report on the activities of the Central Library of the Budapest Technical University in 1970

In 1970 the Library's book collection was increased by 10 447 volumes and the special collections by 5240 items. The number of current periodical titles amounted to 1827. The total holdings of the Library included 275 083 volumes of books and 72 344 volumes of periodicals. 11 157 registered readers of the Library made use of 247 105 volumes or library units.

The Library's Xerox-service produced 363 840 copies for 5159 customers.

A course of literature search held by the Library's information specialists involved over 500 engineering students. To support the educational and research work of the faculty members, the Library produced 20 major bibliographies including 831 items. In the series surveying the system of technical higher education in the European countries, a volume on Belgium, the Netherlands, and Luxemburg was published. Moreover, a bibliography on the history of science, a guide to theses accepted by Hungarian technical universities for doctors' degrees, the list of departmental libraries and a list of periodicals held in departmental libraries were issued.

§§§§§§§§§§

ХЕБЕРГЕР, К. : Отчет о деятельности Центральной библиотеки
Будапештского технического университета за 1970 год

В 1970-ом году фонд библиотеки укомплектовался 10 447 томами и 5240 единицами отдельного фонда. Насчитывалось 1827 журналов. Общий фонд составляет 275 083 тома книг и 72 344 тома журналов. Число записавшихся в библиотеку читателей достигает 11 157, число выданных библиотечных единиц было 247 105.

Библиотека отправила для 5159 заказчиков 363 840 ксерографических копий.

Специалистами библиотеки были проведены занятия по литературоведению, на которых приняли участие более 500 студентов технического университета.

Были составлены 20 библиографий, содержащие всего 831 позиции, с целью оказать помощь по областям преподавательской и исследовательской работы университета.

В серии изданий, знакомящих читателей с европейской системой высшего технического образования, были изданы тома: Бельгия, Голландия, Люксембург. Кроме того появились в форме отдельных изданий: библиография по истории наук, список докторских диссертаций, список отраслевых библиотек и журналов.

00

HÉBERGER, K.: Bericht über die Tätigkeit der Zentralbibliothek
der Technischen Universität Budapest in 1970

Die Neuerwerbungen der Bibliothek betragen 10 447 Bände Bücher und 5240 Sondersammlungs-Einheiten. Die Zahl der laufenden Zeitschriften war 1827. Der Gesamtbestand der Bibliothek umfasst 275 083 Bände und 72 344 Zeitschriftenbände. Die Zahl der eingeschriebenen Leser betrug 11 157, die insgesamt 247 105 Bibliothekseinheiten benutzt haben.

Die Bibliothek lieferte 363 840 Xerox-Kopien an 5159 Auftraggebenden.

An dem von den Fachreferenten der Bibliothek gehaltenen Fachliteraturforschungs-Unterricht nahmen mehr als 500 Studenten teil. Zur Unterstützung der Unterrichts- und Forschungsarbeit der Universität wurden 20 schriftliche Bibliographien mit insgesamt 831 Titeln zusammengestellt. In einer Schriftenreihe der Universitätsbibliothek, worin der Aufbau und Daten der europäischen technischen Hochschulen veröffentlicht werden, ist der Band über das Hochschulwesen von Belgien, Holland und Luxemburg erschienen. Es wurden ausserdem eine wissenschaftshistorische Bibliographie, ein Verzeichnis der an ungarischen technischen Universitäten genehmigten Dissertationen und eine Liste der Netzbibliotheken und ihrer Zeitschriften publiziert.

00